

Sylwia Bożek-Węglarz

Akademia Ekonomiczna w Katowicach

AKTYWNOŚĆ RYNKÓW UBEZPIECZENIOWYCH W JAPONII I AUSTRALII

1. Wstęp

Japoński oraz australijski rynek ubezpieczeniowy (zwłaszcza rynek japoński) należą do najaktywniejszych rynków ubezpieczeniowych na świecie. Za podstawową miarę oceny aktywności działalności ubezpieczeniowej w Australii i Japonii uznano wypracowany poziom składki ubezpieczeniowej stanowiący procentowy udział, określający zajmowaną pozycję rankingową w globalnej składce dla ubezpieczeń ogółem (na życie i majątkowych) (tab. 1). W opracowaniu przedstawiono analizę aktywności rynków ubezpieczeniowych w Japonii i Australii w porównaniu z innymi najaktywniejszymi rynkami (a także UE i OECD) opartą na pakietach wskaźników: gęstości i penetracji przemysłu ubezpieczeniowego oraz stopy retencji, czyli zatrzymania składki. Zaprezentowano także działalność lokacyjną w Japonii w latach 2000-2002 i Australii w latach 2001-2003 na podstawie narodowych roczników statystycznych.

2. Funkcjonowanie ubezpieczeń w Japonii i Australii na tle tendencji światowych

W 2001 r. w ubezpieczeniach ogółem Japonia (18,5% globalnej składki ubezpieczeniowej) stanowiła trzeci rynek na świecie pod względem przypisu składki ubezpieczeniowej, po Stanach Zjednoczonych i Unii Europejskiej. Australia zajmowała szóstą pozycję na liście rankingowej sporządzonej przez Europejski Komitet Ubezpieczeń (CEA), po Południowej Korei i Kanadzie zajmujących odpowiednio czwarte i piąte miejsce.

Tabela 1. Poziom składki ubezpieczeniowej najaktywniejszych rynków ubezpieczeniowych świata z uwzględnieniem Japonii i Australii w 2001 r.

Kraje	Ubezpieczenia ogółem		Ubezpieczenia na życie		Ubezpieczenia majątkowe	
	(w %)	pozycja na liście	(w %)	pozycja na liście	(w %)	pozycja na liście
Stany Zjednoczone	37,5	1	30,8	1	47,5	1
Unia Europejska	29,0	2	30,0	2	27,5	2
Wielka Brytania	9,1	1 w UE	10,6	1 w UE	6,8	2 w UE
Niemcy	5,1	2 w UE	3,9	3 w UE	7,0	1 w UE
Francja	4,7	3 w UE	5,2	2 w UE	4,0	3 w UE
Japonia	18,5	3	24,8	3	9,2	3
Australia	1,4	6	1,4	6	1,3	6

Źródło: [European Insurance... 2003, s. 138-139].

W ubezpieczeniach na życie w 2001 r. na zbliżonym poziomie znajdowały się Stany Zjednoczone i UE (ok. 30% poziom składki ubezpieczeniowej w ubezpieczeniach na życie ogółem na świecie); Japonia, która dominuje w aktywności w ubezpieczeniach na życie, zajęła trzecią pozycję (24,8% udziału). Pod względem aktywności ubezpieczeniowej, mierzonej składką ubezpieczeniową, Australię wyprzedziły Południowa Korea i Kanada. W 2001 r. w ubezpieczeniach majątkowych odnotowano duży udział Japonii (9,2%) w globalnej składce ubezpieczeń majątkowych (trzecia pozycja po Stanach Zjednoczonych i UE). Australię wyprzedziły Kanada i Południowa Korea, zajmujące odpowiednio czwarte i piąte miejsce na liście.

Tabela 2. Wybrane wskaźniki funkcjonowania rynku ubezpieczeniowego w Japonii i Australii na tle światowych tendencji w ubezpieczeniach ogółem w 2001 r.

Kraje	Składka przypisana brutto ogółem (w mln USD)	Udział w OECD na podstawie składki (w %)	Wskaźnik gęstości (w USD na mieszkańca)	Wskaźnik penetracji (w %)	Wskaźnik retencji (w %)
Japonia	296 365	12,87	2 287	7,03	95,33
Australia	31 577	1,30	1 506	7,95	87,94
Wielka Brytania	230 739	9,59	3 688	15,25	85,13
Stany Zjednoczone	1 173 018	47,07	3 737	10,62	86,82
Polska	5 151	0,23	132	2,89	86,17
UE	767 756	30,68	1 851	9,13	89,12
OECD	2 465 189	-	1 988	9,24	88,00

Źródło: [Insurance Statistics... 2003, s. 26, 28, 30, 32, 36].

Aktywność rynków ubezpieczeniowych w Japonii i Australii na tle tendencji światowych opisują wskaźniki zaprezentowane w tab. 2-4, których podstawę stanowi różnie ujmowana składka ubezpieczeniowa. Z danych publikowanych przez Organizację Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD) wynika, że w 2001 r. składka przypisana brutto ogółem, czyli z działalności bezpośredniej i reasekuracji czynnej [Insurance Statistics... 2003, s. 262], w Japonii w ubezpieczeniach ogółem wyniosła 296 365 mln USD, z czego składka przypisana brutto z działalności bez-

pośredniej zapewniała udział¹ w OECD na poziomie 12,87%. W ubezpieczeniach na życie i majątkowych składka przypisana brutto ogółem wyniosła odpowiednio: 215 265 i 81 101 mln USD, a udział składki przypisanej brutto z działalności bezpośrednio zapewniała udział w OECD udział na poziomie odpowiednio 17,67 i 7,27%.

W 2001 r. w Australii wartość składki przypisanej brutto ogółem w ubezpieczeniach ogółem wyniosła 31 577 mln USD, z czego składka przypisana brutto z działalności bezpośrednio zapewniała udział w OECD na poziomie 1,3%, natomiast w ubezpieczeniach na życie i majątkowych wartość składki przypisanej brutto wyniosła odpowiednio 21 296 i 10 282 mln USD, a udział w OECD, mierzony składką przypisaną brutto z działalności bezpośrednio, wyniósł odpowiednio 1,68 i 0,86%. W ubezpieczeniach ogółem w 2001 r. rynek ubezpieczeniowy Stanów Zjednoczonych (mierzony składką przypisaną brutto z działalności bezpośrednio) był wyższy w porównaniu z krajami OECD i jego udział w OECD wyniósł 47,07%. Udział jednolitego rynku UE (jeszcze dla 15 krajów) w OECD wyniósł 30,68%. Udział Polski w OECD, mierzony składką przypisaną brutto z działalności bezpośrednio, w 2001 r. wyniósł tylko 0,23%.

Tabela 3. Funkcjonowanie ubezpieczeń na życie w Japonii i Australii na tle wybranych wskaźników aktywności rynków ubezpieczeniowych na świecie w 2001 r.

Kraje	Składka przypisana brutto ogółem (w mln USD)	Udział w OECD na podstawie składki (w %)	Wskaźnik gęstości (w USD na mieszkańca)	Wskaźnik penetracji (w %)	Wskaźnik retencji (w %)
Japonia	215 265	17,67	1 690	5,19	99,46
Australia	21 296	1,68	1 047	5,53	96,15
Wielka Brytania	152 695	12,43	2 572	10,63	89,80
Stany Zjednoczone	505 215	37,01	1 580	4,49	85,94
Polska	1 772	0,15	46	1,01	98,20
UE	443 742	35,20	1 142	5,41	92,58
OECD	1 290 175	–	1 069	4,85	91,39

Źródło: jak w tab. 2.

Szczegółową analizę aktywności rynków ubezpieczeniowych japońskiego i australijskiego na tle świata (tj. UE, OECD oraz najaktywniejszych rynków na świecie – Stanów Zjednoczonych, Wielkiej Brytanii, a także porównawczo Polski) oparto na pakiecie wskaźników (których podstawą jest składka ubezpieczeniowa), czyli gęstości przemysłu ubezpieczeniowego [Insurance Statistics... 2003, s. 10]², penetracji przemysłu ubezpieczeniowego [Insurance Statistics... 2003, s. 10]³ oraz stopy retencji, tj. zatrzymania składki [Insurance Statistics... 2003, s. 11]⁴.

¹ Udział rynku danego kraju w OECD bazuje na składce przypisanej brutto z działalności bezpośrednio.

² Wskaźnik jest tworzony przez podzielenie składki przypisanej brutto z działalności bezpośrednio przez populację kraju i wyraża zaangażowanie w ubezpieczenie *per capita*.

³ Wskaźnik obrazuje udział składki przypisanej brutto z działalności bezpośrednio w PKB i jest jednym z najistotniejszych parametrów rozwoju przemysłu ubezpieczeniowego w kontekście gospodarki krajowej.

⁴ Wskaźnik wyraża relację składki przypisanej na udziale własnym do składki przypisanej ogółem i obrazuje poziom reasekuracji.

Tabela 4. Funkcjonowanie ubezpieczeń majątkowych w Japonii i Australii na tle wybranych wskaźników aktywności rynków ubezpieczeniowych na świecie w 2001 r.

Kraje	Składka przypisana brutto ogółem (w mln USD)	Udział w OECD na podstawie składki (w %)	Wskaźnik gęstości (w USD na mieszkańca)	Wskaźnik penetracji (w %)	Wskaźnik retencji (w %)
Japonia	81 101	7,27	597	1,83	84,34
Australia	10 282	0,86	459	2,42	70,93
Wielka Brytania	78 045	6,28	1 117	4,62	75,98
Stany Zjednoczone	667 803	58,78	2 157	6,13	87,49
Polska	3 378	0,32	86	1,89	79,85
UE	325 300	25,43	709	3,36	81,23
OECD	1 176 300	–	919	4,16	84,91

Źródło: [Insurance Statistics... 2003, s. 27, 29, 31, 33, 37].

Wskaźnik gęstości przemysłu ubezpieczeniowego, opisywany poziomem składki przypisanej brutto z działalności bezpośredniej na jednego mieszkańca, w ubezpieczeniach ogółem w 2001 r. był najwyższy w Stanach Zjednoczonych i Wielkiej Brytanii, był także bardzo wysoki w Japonii (2287 USD na mieszkańca) i przewyższał średni poziom w UE i OECD. W ubezpieczeniach na życie wartość wskaźnika w Japonii (1690 USD na mieszkańca) była wyższa niż średni poziom w UE i OECD, a także w Stanach Zjednoczonych. W Australii wartość wskaźnika oscylowała na poziomie zbliżonym do krajów OECD. Z tabeli 3 wynika, że najwyższą wartość tego wskaźnika w ubezpieczeniach na życie odnotowano w Wielkiej Brytanii, która wraz z kilkoma innymi krajami, np. Luksemburgiem, należy do grupy liderów pod względem najwyższej wartości wskaźnika. W 2001 r. w ubezpieczeniach majątkowych wskaźnik gęstości był najwyższy w Stanach Zjednoczonych (aż 2157 USD na mieszkańca), a w Japonii i Australii jego wartość była niższa niż w krajach OECD. W Polsce wartość wskaźnika była dużo wyższa w ubezpieczeniach majątkowych niż życiowych.

W 2001 r. udział składki przypisanej brutto z działalności bezpośredniej w PKB w Japonii i Australii w ubezpieczeniach ogółem kształtował się na zbliżonym poziomie – ok. 7% – i był to udział niższy niż w krajach OECD i UE. Do krajów o najwyższym udziale wskaźnika penetracji w ubezpieczeniach ogółem w 2001 r. należały: Luksemburg (28,44%), Korea Południowa (15,65%) i Wielka Brytania (15,25%), a także Irlandia, Szwajcaria i Holandia [Insurance Statistics... 2003, s. 32]. W ubezpieczeniach na życie w 2001 r. udział składki przypisanej brutto z działalności bezpośredniej w PKB w Japonii i Australii utrzymywał się na zbliżonym poziomie ok. 5% i był nieznacznie wyższy niż w krajach OECD. Najwyższą wartość wskaźnika w ubezpieczeniach na życie odnotowano w Luksemburgu (24,33%), Korei Południowej (11,22%) oraz Wielkiej Brytanii (10,63%) [Insurance Statistics... 2003, s. 32]. Zaobserwowano, że w ubezpieczeniach majątkowych w Japonii wskaźnik penetracji kształtował się na stosunkowo niskim poziomie w porównaniu z innymi krajami, np. z Polską oraz UE i krajami OECD. W Australii w ubezpieczeniach majątkowych udział składki przypisanej brutto z działalności bezpośredniej w PKB jest nieznacznie wyższy niż w Japonii, jednak był on również stosunkowo niski.

Wskaźnik zatrzymania składki określa stopień reasekuracji biernej, czyli pokazuje, jaka część składki pozostaje w przedsiębiorstwie ubezpieczeniowym po uwzględnieniu udziału reasekuratorów. Im wyższa jego wartość, tym w przedsiębiorstwie reasekuracja bierna jest stosowana w mniejszym zakresie [Borda 2004, s. 211; *Metodologia analizy...* 2001, s. 106]. W literaturze podkreśla się, że nie są pożądane zbyt wysokie (lub zbyt niskie) wartości wskaźnika. W ubezpieczeniach majątkowych wartość wskaźnika wyższa niż 90-95% świadczy o korzystaniu z reasekuracji w ograniczonym zakresie [*Metodologia analizy...* 2001, s. 106]. W przypadku ubezpieczeń na życie można uznać, że wartość wskaźnika stopy retencji do 100% nie świadczy o braku podziału ryzyka [*Metodologia analizy...* 2001, s. 107]. W 2001 r. w ubezpieczeniach ogółem w Japonii odnotowano jedną z najwyższych na świecie wartości wskaźnika (najwyższą wartość odnotowano w Holandii – 113%), co świadczy o korzystaniu z reasekuracji w mniejszym zakresie. W ubezpieczeniach na życie wartość wskaźnika w Australii można uznać za nieznacznie obniżoną i niewystarczającą. W ubezpieczeniach majątkowych w Australii wartość wskaźnika stopy retencji świadczy o korzystaniu z reasekuracji w większym zakresie niż w Japonii.

3. Działalność inwestycyjna i finansowa w ubezpieczeniach w Japonii

Aktywność finansową ubezpieczycieli funkcjonujących w Japonii ilustrują wybrane elementy techniczne działalności ubezpieczeniowej. W 2002 r. zdecydowanie więcej polis ubezpieczeniowych zawarto w obszarze ubezpieczeń życiowych. W ogóle składka przypisana brutto oraz wypłacone odszkodowania i świadczenia przed uwzględnieniem udziału reasekuratorów świadczą o zdecydowanie większej aktywności w ubezpieczeniach życiowych niż majątkowych.

Tabela 5. Wybrane parametry techniczne funkcjonowania ubezpieczeń majątkowych w Japonii w 2002 r.*

Liczba polis (w tys.)	Odszkodowania wypłacone netto (na udziale własnym; w mln JPY)	Rezerwa na niewypłacone odszkodowania (w mln JPY)
167 878	3 600 165	2 522 932

*Za źródłem oryginalnym wartości nominalne w tab. 5-7 podano w bilionach JPY, mając na uwadze niejednoznaczność tej jednostki (może ona oznaczać bilion lub miliard w zależności od tego czy jest to ujęcie angielskie, czy amerykańskie). Rocznik tej kwestii nie precyzuje.

Źródło: [Japan Statistical... 2004, s. 444].

W latach 2000-2002 w na rynku ubezpieczeń na życie maleją zyski ze sprzedaży papierów wartościowych, podobnie jak maleje dochód uzyskany z dywidendy. Średnia dywidenda (wypłacana przedsiębiorstwom) liczona na koniec miesiąca z akcji notowanych na pierwszej i drugiej sekcji TSE (Tokio Stock Exchange) wyniosła: w 2000 r. – 7,10 i 7,65 JPY; w roku 2001 – 6,79 i 7,77 JPY; w 2002 r. – 6,27 i 7,02 JPY [Japan Stati-

stical... 2004, s. 442]. Najczęstszą formą lokat w portfelu ubezpieczeń na życie w latach 2000-2002 były obligacje (rządowe i przedsiębiorstw) oraz pożyczki⁵.

Tabela 6. Wybrane parametry techniczne funkcjonowania ubezpieczeń na życie w Japonii w latach 2000-2002 (w bln JPY)

Lata	Liczba polis (w tys.)	Odsetki i dochód z dywidendy	Zyski ze sprzedaży papierów wartościowych	Odszkodowania i świadczenia wypłacone brutto	Koszty działalności ubezpieczeniowej
2000	743 055	4348	1348	8971	3809
2001	674 364	4106	1326	8998	3756
2002	645 869	3970	1283	9237	3595

Źródło: [Japan Statistical... 2004, s. 445].

W latach 2000-2002 w ubezpieczeniach majątkowych z lokat w papiery wartościowe przeważały akcje (z tendencją spadkową), a przed 2000 r. – obligacje (por. [Insurance Statistics... 2003, s. 147] (tab. 7).

Tabela 7. Lokaty przedsiębiorstw ubezpieczeniowych w Japonii w latach 2000-2002 (w bln JPY)

Lokaty	Ubezpieczenia na życie			Ubezpieczenia majątkowe		
	2000	2001	2002	2000	2001	2002
Lokaty terminowe i gotówka oraz oszczędności*	8 135	6 470	5 891	2 057	2 276	1 840
Papiery wartościowe	110 415	111 021	110 494	21 211	19 798	18 635
obligacje rządowe	31 779	32 832	34 809	1 279	1 645	2 648
obligacje przedsiębiorstw	17 820	17 926	19 218	4 289	4 086	3 896
akcje	29 467	24 707	17 229	10 296	8 725	6 668
pożyczki	49 997	47 056	44 468	4 443	3 823	3 402
Pożyczki na żądanie (<i>call loans</i>)	5 709	3 420	2 859	816	538	603
5. Nieruchomości	8 159	7 975	7 594	1 675	1 525	1 478

* Z uwzględnieniem depozytów; z wyłączeniem gotówki dla ubezpieczeń majątkowych.

Źródło: jak w tab. 5.

Tabela 8. Podstawowe aktywa inwestycyjne Postal Life Insurance (w bln JPY)

Lokaty	Postal Life Insurance		
	2000	2001	2002
Obligacje rządowe	27 352	36 749	45 828
Obligacje rządu lokalnego	7 461	7 175	6 995
Obligacje przedsiębiorstw publicznych	23 874	21 950	20 498
Obligacje przedsiębiorstw	3 535	3 690	3 269
Obligacje zagraniczne	3 838	2 504	1 376
Pożyczki rządowe	304	256	217
Pożyczki lokalnych instytucji publicznych	17 652	18 440	19 006
Pożyczki przedsiębiorstw publicznych	10 689	9 117	6 448
Pożyczki pod zastaw polis	2 695	2 594	2 410
Fundusze powierzone bankom powierniczym	13 031	13 031	14 300
Lokaty terminowe i inne	5 162	5 313	3 744

Źródło: [Japan Statistical... 2004, s. 427].

⁵ Tendencję tę potwierdza analiza portfela lokat na podstawie danych publikowanych przez OECD.

W Japonii funkcjonuje wiele instytucji świadczących usługi podobne do usług ubezpieczeniowych, np. nieujęte w statystykach OECD. Przykładem takiej działalności jest Postal Life Insurance jako instytucja o charakterze *non-profit*, prowadzona przez rząd (Ministry of Posts and Telecommunications). Podstawowe aktywa Postal Life Insurance prezentuje tab. 8. W portfelu lokat dominują obligacje rządowe i przedsiębiorstw publicznych oraz pożyczki lokalnych instytucji publicznych.

4. Działalność inwestycyjna w ubezpieczeniach w Australii

Lokaty finansowe, ujmowane w roczniku statystycznym, w ubezpieczeniach na życie i majątkowych obejmują działalność inwestycyjną sektora ubezpieczeniowego, w tym towarzystw ubezpieczeń wzajemnych i innych. W Australii w działalności inwestycyjnej w ubezpieczeniach na życie dominują akcje, a w majątkowych – obligacje⁶ (tab. 9).

Tabela 9. Działalność lokacyjna w ubezpieczeniach w Australii w latach 2001-2003 w mln AUD

Instrumenty finansowe ^a	Ubezpieczenia na życie			Ubezpieczenia majątkowe		
	2001	2002	2003	2001	2002	2003
Waluta i lokaty terminowe	12 781	11 866	10 866	5 358	6 944	7 469
Weksle (trata) ^b	4 604	3 577	3 113	2 055	3 247	2 879
One name paper ^c	10 257	11 975	14 000	2 868	2 524	4 399
Obligacje	41 164	38 629	38 332	21 690	21 989	28 709
Instrumenty pochodne	28	247	165	–	–	–
Pożyczki	9 065	5 918	6 368	7 362	5 715	6 589
Akcje	106 558	109 609	107 281	25 172	24 372	20 733
Inne	4 730	7 727	6 270	10 548	11 561	14 402
Ogółem (1-8)	189 187	189 548	186 347	75 053	76 352	85 180

^a W dniu 30 czerwca.

^b *Bills of exchange*.

^c Papiery jednego emitenta.

Źródło: [Australia... 2004, s. 707, 709].

Tabela 10. Rola przedsiębiorstwa ubezpieczeniowego jako pożyczkodawcy i pożyczkobiorcy w Australii w latach 2001-2003 na podstawie papierów wartościowych wyrażonych w mln AUD

Instrumenty finansowe	Ubezpieczenia na życie			Ubezpieczenia majątkowe		
	2001	2002	2003	2001	2002	2003
	Emitowane przez ubezpieczyciela papiery wartościowe					
Akcje i jednostki uczestnictwa w funduszach powierniczych (notowane)	30 064	22 457	11 336	10 371	8 905	14 896
Krótkoterminowe dłużne papiery wartościowe	702	475	4	–	43	37
Obligacje emitowane w Australii	1 266	1 256	1 257	123	128	428
	Posiadane przez ubezpieczyciela papiery wartościowe					
Akcje i jednostki uczestnictwa w funduszach powierniczych (notowane)	58 212	58 554	48 851	3 090	4 440	3 562
Krótkoterminowe dłużne papiery wartościowe	14 861	15 552	17 113	4 923	5 771	7 278
Obligacje	41 311	38 311	38 579	21 690	21 989	28 949

Źródło: [Yearbook... 2004, s. 713-714, 716].

⁶ Ten profil inwestowania potwierdzają statystyki OECD.

W ubezpieczeniach na życie obligacje odgrywają także dużą rolę. Generalnie obligacje skarbowe 3-, 5- i 10-letnie przyniosły zysk (w dniu 30 czerwca): w 2001 r. odpowiednio 5,55, 5,78 i 6,04% , w 2002 r. – 5,61, 5,78 i 5,99% i w 2003 r. – 4,47, 4,71 i 5,01% rocznie [Yearbook... 2004, s. 715].

Z tabeli 10 wynika, że najważniejsza rola przedsiębiorstw ubezpieczeniowych dotyczy inwestowania, czyli ubezpieczyciel staje się pożyczkodawcą dla innych podmiotów poprzez nabywanie instrumentów (z wyjątkiem emisji akcji w ubezpieczeniach majątkowych).

5. Podsumowanie

Podsumowując, można stwierdzić, że w ubezpieczeniach ogółem poziom składki przypisanej brutto z działalności bezpośredniej na jednego mieszkańca w Japonii jest wyższy niż średni w krajach UE i OECD. Można go uznać za stosunkowo wysoki, choć należy podkreślić, że występują kraje o wyższym poziomie tego wskaźnika. Natomiast w Australii w ubezpieczeniach ogółem wartość wskaźnika, w porównaniu z innymi krajami, znajduje się na stosunkowo średnim poziomie. W Japonii i Australii podobna aktywność ubezpieczeniowa (tak jak w ubezpieczeniach ogółem), mierzona poziomem składki przypisanej brutto z działalności bezpośredniej na jednego mieszkańca, występuje w ubezpieczeniach na życie, a poziom wskaźnika w ubezpieczeniach majątkowych należy uznać za raczej niski (niższy niż w UE i OECD). Japonia należy do krajów o raczej średnim udziale składki przypisanej brutto z działalności bezpośredniej w PKB w ubezpieczeniach ogółem, także w ubezpieczeniach na życie, oraz o nieco niższym udziale tej składki w ubezpieczeniach majątkowych. W Australii udział składki przypisanej brutto z działalności bezpośredniej w PKB jest znaczny w ubezpieczeniach na życie. Z analizy wskaźnika retencji wynika, że w Japonii występuje tendencja do ograniczania stosowania reasekuracji w działalności ubezpieczeniowej, zwłaszcza w ubezpieczeniach życiowych. W Australii od 1994 r. zwiększa się zakres reasekuracji w działalności ubezpieczeniowej.

W działalności lokacyjnej w ubezpieczeniach na życie w Japonii najczęstszą formą lokowania były obligacje, a w ubezpieczeniach majątkowych – akcje. Natomiast w Australii w portfelu lokat w latach 2001-2003 w ubezpieczeniach na życie przeważały akcje, a w majątkowych – obligacje.

Literatura

Borda M., *Analiza wskaźnikowa jako instrument oceny sytuacji finansowej zakładu ubezpieczeń*, [w:] W. Ronka-Chmielowiec (red.), *Zarządzanie finansami w zakładach ubezpieczeń*, Oficyna Wydawnicza Branta, Bydgoszcz 2004.

European Insurance in Figures, CEA 2003.

Insurance Statistics Yearbook 1994-2001, OECD 2003.

Japan Statistical Yearbook 2005, Statistics Bureau, Ministry of Internal Affairs and Communications, 2004.

Metodologia analizy finansowej zakładów ubezpieczeń – wersja II, Departament Analiz Systemu Ubezpieczeniowego PUNU, Warszawa 2001.

Yearbook Australia 2004, nr 86, Australian Bureau of Statistics, Canberra 2004.

ACTIVITY OF INSURANCE MARKET IN JAPAN AND AUSTRALIA

Summary

This article consists of two main parts: comparison financial activity insurance market in Japan and Australia by the following indicators – market share in the OECD (direct gross premiums basis), density and penetration of insurance industry, retention ratio and also data related to major trends of insurance investments (selected data of technical activity of insurance companies in Japan). Density of insurance as indicator represents the average insurance spending *per capita* and has shown dominant position Japan among aggregated OECD and EU countries in total insurance. Ratio of penetration represents the relative importance of the insurance industry in the domestic economy and has shown Japan as one on the middle-sized markets of the worldwide insurance. In Australia level of the ratio of penetration in life insurance was significant in 2001. In general, important insurance activity indicators reflect the most significant characteristics of the insurance markets. In Japan and Australia insurance companies have invested most often in bonds and shares. Summing up, it should be said the development of insurance market is closely correlated with the activity of business written (especially gross written premiums) and efficiency of the policy investment in the country (e.g. Japan, Australia).